DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)
den 22 april 1999 *

I mål C-423/97,

angående en begäran enligt artikel 177 i EG-fördraget, från Juzgado de Primera Instancia de Valencia (Spanien), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Travel Vac SL

och

Manuel José Antelm Sanchís,

angående tolkningen av rådets direktiv 85/577/EEG av den 20 december 1985 för att skydda konsumenten i de fall då avtal ingås utanför fasta affärslokaler (EGT L 372, s. 31; svensk specialutgåva, område 15, volym 7, s. 83),

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J.-P. Puissochet samt domarna J. C. Moitinho de Almeida och C. Gulmann (referent),

* Rättegångsspråk: spanska.

generaladvokat: S. Alber,
justitiesekreterare: R. Grass,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

— Travel Vac SL, genom advokaten Salvador Vázquez Cantó, Valencia,

— Antelm Sanchís, genom advokaten Josep Gallel Boix, Valencia,

— Spaniens regering, genom Nuria Díaz Abad, abogado del Estado, i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom juridiske rådgivaren José Luis Iglesias Buhigues och Pieter van Nuffel, rättstjänsten, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till referentens rapport,

och efter att den 26 november 1998 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Juzgado de Primera Instancia de Valencia har genom beslut av den 11 november 1997, som inkom till domstolens kansli den 15 december samma år, i enlighet med artikel 177 i EG-fördraget ställt sex frågor om tolkningen av rådets direktiv 85/577/EEG av den 20 december 1985 för att skydda konsumenten i de fall då avtal ingås utanför fasta affärslokaler (EGT L 372, s. 31; svensk specialutgåva, område 15, volym 7, s. 83).

2 Frågorna har uppkommit i en tvist mellan Travel Vac SL (nedan kallad Travel Vac), som har sitt säte i Valencia, och Antelm Sanchís, bosatt i Valencia, angående den sistnämndes rätt att avsäga sig rättsverkningarna av sitt åtagande enligt ett avtal som de två parterna har ingått och enligt vilket Antelm Sanchís erhöll rätt att nyttja en fastighet på tidsdelningsbasis ("time-sharing") samt rätt till därmed förenade tjänster.

3 I artikel 1.1 i direktiv 85/577 föreskrivs följande:

"Detta direktiv skall gälla för avtal där en näringsidkare tillhandahåller en konsument varor eller tjänster, när besöket inte äger rum på konsumentens uttryckliga begäran. Direktivet omfattar avtal som ingås

— under en utflykt organiserad av näringsidkaren utanför dennes fasta affärslokaler, eller

— under ett besök som näringsidkaren avlägger

i) i konsumentens eller i någon annan konsuments hem

ii) på konsumentens arbetsplats."

4 I artikel 3.2 i direktiv 85/577 anges följande:

"Detta direktiv skall inte gälla:

a) Avtal om uppförande, försäljning eller hyra av fast egendom eller avtal om andra rättigheter som rör fast egendom.

..."

5 Artikel 5 i direktiv 85/577 har följande lydelse:

"1. Konsumenten skall ha rätt att avsäga sig rättsverkningarna av sitt åtagande genom att skicka ett meddelande inom minst sju dagar från det han mottagit infor-

mationen enligt artikel 4. Ett sådant förfarande skall föreskrivas i den nationella lagstiftningen. Det räcker om meddelandet avsänds före utgången av en sådan period.

2. Att lämna ett sådant meddelande skall ha den verkan att konsumenten befrias från alla förpliktelser enligt det uppsagda avtalet."

6 I artikel 7 i direktiv 85/577 föreskrivs att "[o]m konsumenten använder sig av sin rätt att säga upp avtalet, skall de rättsliga verkningarna av en sådan uppsägning regleras genom nationell lagstiftning, särskilt beträffande återbetalning [av belopp som erlagts] för de levererade varorna eller för utförda tjänster och beträffande återlämning av de mottagna varorna".

7 Direktiv 85/577 har införlivats med spansk rätt genom lag nr 26/91 av den 21 november 1991 (*Boletín Oficial del Estado* av den 26 november 1991, nedan kallad den spanska lagen).

8 Den 26 oktober 1994 antog Europaparlamentet och rådet direktiv 94/47/EG om skydd för köparna vad avser vissa aspekter i avtal om nyttjanderätten till fast egendom på tidsdelningsbasis (EGT L 280, s. 83; svensk specialutgåva, område 13, volym 27, s. 40). Enligt detta direktiv skulle medlemsstaterna senast den 29 april 1997 sätta i kraft de lagar och andra författningar som var nödvändiga för att följa direktivet.

9 Det framgår av begäran om förhandsavgörande att enligt avtalet, som ingicks den 14 september 1996 i Denia (Spanien), överlät Travel Vac till Antelm Sanchís 1/51 av en samägd möblerad lägenhet som var belägen i "urbanización" [ungefär: tätorts-

bebyggelsen] Parque Denia. Antelm Sanchís fick, i form av en andelsrätt, ensamrätten att använda denna lägenhet under kalenderårets vecka 19.

10 Enligt avtalet skulle Travel Vac dessutom åt Antelm Sanchís utföra vissa tjänster, som avsåg till exempel underhåll av fastigheten, administrationen av samägandet, nyttjande av gemensamma tjänster avseende tomten och medlemskap i den internationella organisationen Resort Condominium International, en internationell klubb med vars hjälp köparen kan byta semesterort i enlighet med klubbens regler.

11 Enligt avtalet skulle nyttjanderättshavaren betala en summa om 1 090 000 PTA, varav 285 000 PTA utgjorde andelsrättens värde. Resterande belopp avsåg mervärdesskatt, samägande av möblerna enligt inventarieförteckningen, ovannämnda tjänster samt medlemskap i Resort Condominium International.

12 I avtalet föreskrevs vidare en rätt för köparen att frånträda avtalet inom sju dagar från den dag då avtalet undertecknades. Denna rätt skulle utövas genom ett skriftligt meddelande till säljaren, varvid 25 procent av det totala priset skulle erläggas i uttryckligen avtalat skadestånd.

13 Det framgår dessutom av begäran om förhandsavgörande att parterna hade kommit överens om att Antelm Sanchís skulle infinna sig på banken för att underteckna en bekräftelse av avtalet inom tre dagar från den dag då avtalet undertecknades, det vill säga senast den 17 september 1996. Antelm Sanchís infann sig emellertid inte på banken inom denna tidsfrist. Han begav sig i stället den 17 september 1996 till säljarens kontor i Valencia, där han muntligen förklarade att det hela saknade rättsverkan och att han ville få tillbaka de handlingar som han hade undertecknat.

14 Den 22 november 1996 sökte Travel Vac vid Juzgado de Primera Instancia de Valencia utmätning hos Antelm Sanchís, eftersom denne inte hade inlöst en växel avseende 90 000 PTA som han hade skrivit på när avtalet undertecknades.

15 Den nationella domstolen frågade sig om direktiv 85/577 var tillämpligt på det mål som väckts vid den, och om den i så fall kunde bifalla Antelm Sanchís' genkäromål om att avtalet skulle hävas.

16 Mot denna bakgrund beslutade den nationella domstolen att förklara målet vilande och ställa följande frågor till domstolen:

"1) Skall ett avtal om nyttjanderätt till en fastighet på tidsdelningsbasis i allmänhet, och det förevarande avtalet i synnerhet, anses utgöra ett av de fall som anges i dess artikel 3.2 a på vilka direktivet inte skall tillämpas?

2) Om det antas att det förevarande avtalet inte omfattas av direktivets tillämpningsområde på grund av nämnda artikel och med hänsyn till att det är fråga om ett avtal om nyttjanderätt till en fastighet på tidsdelningsbasis, kan då den omständigheten att avtalet i fråga i det föreliggande fallet inte enbart avser en fastighet, utan också innehåller bestämmelser om tjänster och andra åtaganden (avtalsklausul nr 3) som är av större värde än nyttjanderätten till fastigheten (nyttjanderättens värde uppgår till 285 000 PTA, medan avtalets totala värde uppgår till 1 090 000 PTA), medföra att avtalet i fråga likväl omfattas av direktivets tillämpningsområde?

3) Omfattas det turistkomplex till vilket konsumenten har inbjudits och som består av lägenheter i staden Denia vilka är föremål för nyttjanderättigheter på tidsdelningsbasis av det tillämpningsområde som anges i artikel 1.1 första

strecksatsen i det ovannämnda direktivet, när företaget Travel Vac SL har sitt säte i Valencia, calle Professor Beltrán Báguena nr 5?

4) Grundas konsumentens rätt att säga upp avtalet enligt artikel 5.1 i direktivet på antagandet att köparens (konsumentens) vilja har påverkats eller manipulerats under de omständigheter som anges i artikel 1 i direktivet? Om så är fallet, i vilken utsträckning grundas då rätten att säga upp avtalet, vilken skyddas genom direktivet, på ett allmänt uppsåt hos säljaren, som genom 'försåtliga ord eller manipulationer förmår den andra parten att ingå ett avtal som denne annars inte skulle ha ingått' (artikel 1269 i den spanska civillagen) och, generellt sett, på den nödvändiga fria viljeförklaringen att ingå ett avtal (artiklarna 1254, 1258, 1261 och följande artiklar i den spanska civillagen)?

5) Skall meddelandet enligt artikel 5.1 i direktivet vara uttryckligt, eller kan avtalet även sägas upp genom ett klart och otvetydigt handlande, så som skett i det föreliggande fallet genom att konsumenten dels underlät att inom den föreskrivna och överenskomna fristen — det vill säga senast den 17 september 1996 (tre dagar efter det att det avtal som återfinns i blad 76 i akten hade undertecknats) — infinna sig på banken för att underteckna bekräftelsen, dels personligen bekräftade detta beteende när han samma dag (den 17 september 1996) begav sig till säljarens lokaler i Valencia och där uttryckligen förklarade att 'det hela saknade rättsverkan och att han ville att de handlingar som han hade undertecknat skulle återlämnas till honom'?

6) Är avtalsklausul nr 4 (baksidan av blad 76 i akten) om 'ersättning för den skada som har åsamkats säljaren' med ett schablonbelopp — som uppgår till 25 procent av det totala priset för transaktionen — förenligt med bestämmelsen i artikel 7 angående återbetalning, återlämning och andra verkningar som säljaren kan göra gällande när konsumenten använder sig av sin rätt att säga upp avtalet enligt artikel 5 i direktivet?"

Den första och den andra frågan

17 Genom sin första och andra fråga, som lämpligen bör undersökas tillsammans, önskar den nationella domstolen få veta om direktiv 85/577 är tillämpligt på ett avtal om såväl nyttjanderätt till en fastighet på tidsdelningsbasis som tillhandahållande av tjänster som är av större värde än nyttjanderätten till den fasta egendomen.

18 Travel Vac har gjort gällande att direktiv 85/577 inte är tillämpligt på avtal om andelsrätt, eftersom de rör förvärv av en sakrätt och förvärv av en personlig rätt till den fasta egendomen i fråga. Enligt Travel Vac omfattas dessa avtal av direktiv 94/47.

19 Antelm Sanchís har hävdat att avtalet om andelsrätt inte skapar någon rätt avseende fast egendom. Avtalet avser i stället tillhandahållande av tjänster för att konsumenten skall kunna nyttja en eller flera fastigheter genom köp av en "andel", som om konsumenten skulle tillhöra någon klubb eller sammanslutning. Vad gäller denna typ av avtal kan nämligen varje konsument av säljaren kräva att denne tillhandahåller vissa tjänster för att konsumenten under en kort och återkommande tidsperiod skall kunna bo i en eller flera fastigheter.

20 Den spanska regeringen har hävdat att avtal om andelsrätt i allmänhet skall anses utgöra ett av de fall som enligt artikel 3.2 a i direktiv 85/577 är undantagna från detta direktivs tillämpningsområde, eftersom avtalet i fråga ger en sakrätt som rör fast egendom. Då rättigheterna rörande lös egendom i målet vid den nationella domstolen dock är av större värde än de rättigheter som rör fast egendom, anser den spanska regeringen att avtalet likväl omfattas av direktiv 85/577.

21 Enligt kommissionens mening skall direktiv 85/577 tillämpas på avtalet som är i fråga i målet vid den nationella domstolen. Det gemensamma nyttjandet av fastigheten är endast en del bland flera andra i avtalet vars föremål består i att tillhandahålla ett antal sammanhängande turisttjänster.

22 I detta hänseende skall inledningsvis konstateras att den omständigheten att avtal om andelsrätt täcks av direktiv 94/47 inte utesluter att ett avtal som delvis rör andelsrätt även kan omfattas av direktiv 85/577, om villkoren för tillämpning av sistnämnda direktiv i övrigt är uppfyllda.

23 Inget av de två direktiven innehåller nämligen någon bestämmelse om att det skulle vara uteslutet att tillämpa det andra direktivet. Det skulle dessutom strida mot syftet med direktiv 85/577 att tolka det på så sätt att dess skydd är uteslutet enbart av det skälet att avtalet i fråga i princip omfattas av direktiv 94/47. En sådan tolkning skulle leda till att konsumenten inte omfattas av skyddsreglerna i direktiv 85/577, trots att avtalet ingicks utanför en fast affärslokal.

24 Det är visserligen riktigt att direktivet enligt dess artikel 3.2 a inte gäller avtal om uppförande, försäljning eller hyra av fast egendom eller avtal om andra rättigheter som rör fast egendom.

25 Då det förevarande avtalet, såsom kommissionen har anfört, inte endast avser en nyttjanderätt till en fastighet på tidsdelningsbasis, utan också tillhandahållande av olika tjänster som är av större värde än nyttjanderätten till fastigheten, omfattas nämnda avtal emellertid inte av det undantag som anges i artikel 3.2 a i direktiv 85/577.

26 Den första och den andra frågan skall under dessa omständigheter besvaras så, att direktiv 85/577 är tillämpligt på ett avtal om dels nyttjanderätt till en fastighet på tidsdelningsbasis, dels tillhandahållande av tjänster som är av större värde än nyttjanderätten till fastigheten.

Den tredje frågan

27 Genom sin tredje fråga vill den nationella domstolen veta följande: Kan ett avtal som har tecknats i ett turistkomplex som består av lägenheter vilka är föremål för nyttjanderättigheter på tidsdelningsbasis och är belägna i en stad till vilken konsumenten har inbjudits och som inte är den stad där näringsidkaren har sitt säte anses ha ingåtts under en utflykt organiserad av näringsidkaren utanför dennes fasta affärslokaler i den mening som avses i artikel 1.1 i direktiv 85/577?

28 Antelm Sanchís har för det första anfört att begreppet utflykt innebär att konsumenten lämnar den stad där han är bosatt. I förevarande fall ingicks avtalet under en utflykt. Näringsidkaren hade inbjudit honom att bege sig till Denia, en stad som ligger 100 km från Valencia, där Antelm Sanchís är bosatt. Utflykten var organiserad av näringsidkaren, som hade anvisat honom att vid en bestämd tid på en bestämd dag förflytta sig till en bestämd stad.

29 Antelm Sanchís har för det andra gjort gällande att avtalet ingicks i Denia, i lokaler som var inredda för att presentera produkten för olika konsumenter, det vill säga utanför säljarens affärslokal, som ligger i Valencia.

30 Den spanska regeringen har hävdat att direktiv 85/577 är tillämpligt då näringsidkaren har tagit initiativ till avtalsförhandlingarna, även om avtalet har ingåtts i dennes affärslokaler.

31 Kommissionen har till en början betonat att det av handlingarna i målet vid den nationella domstolen framgår att Antelm Sanchís upprepade gånger fick brev som uppmanade honom att bege sig till platsen i fråga för att avhämta en värdefull present som när han infann sig skulle överlämnas till honom, utan att han därigenom skulle ådra sig några förpliktelser. Dessa brev följdes av talrika telefonsamtal, varvid man försökte locka Antelm Sanchís att delta i försäljningssammankomster som organiserades av Travel Vac i turistkomplexet, där konsumenterna hölls kvar i timmar och upprepade gånger erbjöds alkoholhaltiga drycker.

32 Kommissionen anser att direktiv 85/577 är tillämpligt på ett avtal som har ingåtts i ett turistkomplex mellan en näringsidkare vars affärslokal är belägen på en annan ort än den där avtalet ingicks och en konsument som näringsidkaren har uppmanat att personligen bege sig till denna ort för att för honom presentera de produkter och tjänster som han erbjuder, om uppmaningen följs av förmånliga erbjudanden som inte har något samband med de erbjudna produkterna och tjänsterna och som konsumenten får av det enda skälet att han infunnit sig och som uppenbarligen har förmått den sistnämnda att förflytta sig.

33 Inledningsvis skall erinras om att direktiv 85/577 enligt dess artikel 1.1 första strecksatsen omfattar avtal som ingås under en utflykt organiserad av näringsidkaren utanför dennes fasta affärslokaler.

34 Enligt fjärde övervägandet i direktiv 85/577 är det som särskilt kännetecknar de avtal som ingås utanför näringsidkarens fasta affärslokaler att det i regel är näringsidkaren som inleder avtalsförhandlingarna.

35 Vad gäller frågan huruvida ett avtal skall anses ha ingåtts under en utflykt organiserad av näringsidkaren skall för det första konstateras följande. Ett avtal som har ingåtts i en annan stad än den där konsumenten bor och på ett visst avstånd från konsumentens bostadsort, så att konsumenten varit tvungen att tillryggalägga en viss sträcka för att komma dit, skall anses som ett avtal som har ingåtts under en utflykt i den mening som avses i direktiv 85/577.

36 Det skall för det andra anses att utflykten har organiserats av näringsidkaren i den mening som avses i direktiv 85/577, när det är näringsidkaren som tagit initiativet till utflykten på så sätt att han genom flera brev och/eller telefonsamtal uppmanat konsumenten att bege sig till en bestämd ort och därvid angett dag, klockslag och plats för mötet.

37 När det gäller frågan huruvida avtalet har ingåtts utanför näringsidkarens fasta affärslokaler avser detta uttryck de lokaler i vilka näringsidkaren vanligen utövar sin affärsverksamhet och som klart kan identifieras som lokaler där försäljning till allmänheten sker.

38 Med hänsyn till ovanstående skall den tredje frågan besvaras på följande sätt. Ett avtal som har ingåtts i en situation där en näringsidkare har uppmanat en konsument att personligen infinna sig på en bestämd plats på ett visst avstånd från konsumentens bostadsort — varvid nämnda plats inte är identisk med de lokaler i vilka näringsidkaren vanligen utövar sin affärsverksamhet och som klart kan identifieras som lokaler där försäljning till allmänheten sker — för att för honom presentera de produkter och tjänster som han erbjuder skall anses ha ingåtts under en utflykt organiserad av näringsidkaren utanför dennes fasta affärslokaler i den mening som avses i direktiv 85/577.

Den fjärde frågan

39 Genom sin fjärde fråga vill den nationella domstolen veta följande: Är det för att konsumenten skall ha rätt att säga upp avtalet enligt artikel 5.1 i direktiv 85/577 tillräckligt att avtalet har ingåtts under sådana omständigheter som anges i artikel 1 i direktivet, eller måste det dessutom visas att konsumenten har påverkats eller manipulerats av näringsidkaren?

40 Enligt den spanska regeringen bör det beaktas att konsumentens rätt att säga upp avtalet är ett skydd mot risken för ohederligt handelsbruk, vilket medför att denna rätt föreligger redan då konsumenten och avtalet omfattas av direktivet. Konsumenten behöver inte bevisa att det förekommit ohederligt handelsbruk och något sådant behöver inte alls ha förekommit.

41 Kommissionen har gjort gällande att rätten att säga upp avtalet inte är förenad med några villkor. Nämnda rätt är nämligen ingalunda beroende av att näringsidkaren eventuellt förfarit bedrägligt eller haft för avsikt att manipulera konsumenten för att få denne att ta ett beslut som ligger i näringsidkarens intresse. Rätt att säga upp avtalet föreligger beträffande alla avtal som omfattas av direktiv 85/577.

42 Det skall påpekas att det i fjärde övervägandet i direktiv 85/577 anges att när ett avtal ingås utanför näringsidkarens fasta affärslokaler är konsumenten inte förberedd på avtalsförhandlingarna, har inte väntat sig dessa och kan ofta inte jämföra erbjudandets kvalitet och pris med andra erbjudanden. Detta är anledningen till att konsumenten, såsom det sägs i femte övervägandet i detta direktiv, bör ges rätt att säga upp avtalet inom en period av minst sju dagar för att kunna bedöma de skyldigheter som uppstår enligt avtalet.

43 Därav följer att det är tillräckligt att konsumenten befinner sig i någon av de objektiva situationer som anges i artikel 1 i nämnda direktiv för att han skall ha rätt att säga upp avtalet enligt direktiv 85/577. Något bestämt beteende eller någon avsikt att manipulera från näringsidkarens sida krävs däremot inte och behöver alltså inte bevisas.

44 Den fjärde frågan skall således besvaras på följande sätt: Konsumenten kan använda sig av sin rätt att säga upp avtalet enligt artikel 5.1 i direktiv 85/577, om avtalet har ingåtts under de omständigheter som anges i artikel 1 i direktivet, utan att konsumenten behöver visa att han har påverkats eller manipulerats av näringsidkaren.

Den femte frågan

45 Genom sin femte fråga vill den nationella domstolen få klarhet i om direktiv 85/577 utgör hinder för att en medlemsstat utfärdar föreskrifter om att meddelandet om att säga upp avtalet enligt artikel 5.1 i nämnda direktiv är förenat med några formkrav.

46 Enligt Antelm Sanchís skall uttrycket "genom att skicka ett meddelande" i artikel 5.1 i direktiv 85/577 uppfattas så, att den förklaring om att avtalet sägs upp som konsumenten avger gentemot näringsidkaren skall ske i enlighet med den nationella lagstiftningen i varje medlemsstat. Uttrycket "genom att skicka" borde även omfatta ett enkelt "muntligt" meddelande. Antelm Sanchís har tillagt att det enligt spansk rätt inte krävs någon speciell form för att lämna ett meddelande.

47 Den spanska regeringen har anfört att det i artikel 5.2 i den spanska lagen, som införlivar artikel 5.1 i direktiv 85/577 med spansk rätt, föreskrivs att "återkallelsen inte är underkastad några formkrav".

48 Kommissionen har påpekat att det i direktiv 85/577 inte sägs något om formen eller andra villkor vad gäller det meddelande som nämns i artikel 5.1 i detta direktiv. Med hänsyn till dess skyddskaraktär anser kommissionen att nyssnämnda bestämmelse skall ges en vid tolkning. Konsumenten behöver alltså inte iaktta en viss form, om han bara visar att han vill säga upp avtalet och underrättar näringsidkaren om detta tydligt och inom den föreskrivna fristen.

49 Inledningsvis skall erinras om att det i artikel 5.1 i direktiv 85/577 föreskrivs att konsumenten skall ha rätt att avsäga sig rättsverkningarna av sitt åtagande genom att skicka ett meddelande inom minst sju dagar från det att han mottagit informationen enligt artikel 4, varvid han skall iaktta det förfaringssätt och de villkor som föreskrivs i den nationella lagstiftningen.

50 Därav följer att direktiv 85/577 inte utgör hinder för att en medlemsstat utfärdar föreskrifter om att det inte skall finnas några formkrav för återkallelsen och alltså tillåter att meddelandet bland annat kan ske genom att konsumenten agerar på ett sätt som inte kan missförstås. Med hänsyn till direktivets syfte som är att skydda konsumenten kan en medlemsstat utfärda sådana föreskrifter just för att underlätta för konsumenten att använda sig av sin rätt att säga upp avtalet.

51 Den omständigheten att det i artikel 5.1 sista meningen angående fristen för meddelandet föreskrivs att detta skall avsändas före utgången av denna frist är med säkerhet inte tillräcklig för att man skall dra slutsatsen att meddelandet skall vara skriftligt. Denna bestämmelse anger nämligen endast hur minimifristen om sju dagar skall beräknas, om konsumenten har meddelat sin uppsägning skriftligen.

52 Mot bakgrund av ovanstående skall den femte frågan besvaras så, att direktiv 85/577 inte utgör hinder för att en medlemsstat utfärdar föreskrifter om att meddelandet om att avtalet sägs upp enligt artikel 5.1 i nämnda direktiv inte är förenat med några formkrav.

Den sjätte frågan

53 Genom sin sjätte fråga vill den nationella domstolen veta om direktiv 85/577 utgör hinder för att ett avtal innehåller en klausul i vilken föreskrivs att konsumenten, enbart för att han har använt sig av sin rätt att säga upp avtalet, skall betala ett schablonbelopp för att ersätta skada som har åsamkats säljaren.

54 Antelm Sanchís har gjort gällande att avtal kommer till stånd först när den sjudagarsfrist som anges i artikel 5.1 i direktiv 85/577 har löpt ut. Om det inte finns någon skyldighet i lag för konsumenten att betala någon ersättning, eftersom han har använt sig av sin rätt att säga upp avtalet inom den frist som föreskrivs i direktivet, kan sådan skyldighet inte heller grundas på ett avtal, då den inte är tillåten.

55 Enligt den spanska regeringen blir avtalet ogiltigt om konsumenten använder sig av sin rätt att säga upp det. Parterna skall då återbära sina respektive prestationer, utan att någon straffklausul kan göras gällande.

56 Kommissionen anser att en sådan klausul som den som beskrivs i punkt 53 i förevarande dom strider mot de tvingande bestämmelserna i artikel 5.2 i direktiv 85/577. Om nämligen lämnandet av ett sådant meddelande skall ha den verkan att konsumenten befrias från alla förpliktelser enligt det uppsagda avtalet, kan inte säljaren

genom avtalet ålägga konsumenten att betala ersättning i skadestånd enbart för att han har använt sig av den rätt att säga upp avtalet som direktiv 85/577 ger honom.

57 Det kan i detta hänseende erinras om att konsumenten enligt artikel 5.2 i direktiv 85/577 befrias från alla förpliktelser enligt det uppsagda avtalet, när han säger upp detta.

58 Konsumentens skyldighet att vid icke-uppfyllelse betala skadestånd bortfaller alltså när avtalet sägs upp. Sådant skadestånd skulle nämligen innebära, såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 59 i sitt förslag till avgörande, att konsumenten bestraffas för att han har använt sig av sin rätt att säga upp avtalet. Detta skulle strida mot skyddsändamålet med direktiv 85/577, som just består i att förhindra att konsumenten åtar sig finansiella förpliktelser som han inte är förberedd på.

59 Enligt artikel 7 i direktiv 85/577 skall visserligen de rättsliga verkningarna av en sådan uppsägning regleras genom nationell lagstiftning, särskilt beträffande återbetalning av de belopp som erlagts för de levererade varorna eller för de utförda tjänsterna och beträffande återlämning av de mottagna varorna. Denna bestämmelse rör dock inte ersättning för att konsumenten har använt sig av sin rätt att säga upp avtalet, utan gäller endast de verkningar av uppsägningen som eventuellt föreskrivs i nämnda lagstiftning för parterna beträffande återbetalning eller ersättning för utförda betalningar eller leveranser.

60 Den sjätte frågan skall under dessa omständigheter besvaras så, att direktiv 85/577 utgör hinder för att ett avtal innehåller en klausul i vilken föreskrivs att konsumenten, enbart på grund av att han har använt sig av sin rätt att säga upp avtalet, skall betala ett schablonbelopp för att ersätta skada som har åsamkats säljaren.

Rättegångskostnader

61 De kostnader som har förorsakats den spanska regeringen och kommissionen, vilka har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

— angående de frågor som genom beslut av den 11 november 1997 har ställts av Juzgado de Primera Instancia de Valencia — följande dom:

1) Rådets direktiv 85/577/EEG av den 20 december 1985 för att skydda konsumenten i de fall då avtal ingås utanför fasta affärslokaler är tillämpligt på ett avtal om dels nyttjanderätt till en fastighet på tidsdelningsbasis, dels tillhandahållande av tjänster som är av större värde än nyttjanderätten till fastigheten.

2) Ett avtal som har ingåtts i en situation där en näringsidkare har uppmanat en konsument att personligen infinna sig på en bestämd plats på ett visst avstånd från konsumentens bostadsort — varvid nämnda plats inte är identisk med de lokaler i vilka näringsidkaren vanligen utövar sin affärsverksamhet och som klart kan identifieras som lokaler där försäljning till allmänheten

sker — för att för honom presentera de produkter och tjänster som han erbjuder skall anses ha ingåtts under en utflykt organiserad av näringsidkaren utanför dennes fasta affärslokaler i den mening som avses i direktiv 85/577.

3) Konsumenten kan använda sig av sin rätt att säga upp avtalet enligt artikel 5.1 i direktiv 85/577, om avtalet har ingåtts under de omständigheter som anges i artikel 1 i direktivet, utan att konsumenten behöver visa att han har påverkats eller manipulerats av näringsidkaren.

4) Direktiv 85/577 utgör inte hinder för att en medlemsstat utfärdar föreskrifter om att meddelandet om att avtalet sägs upp enligt artikel 5.1 i nämnda direktiv inte är förenat med några formkrav.

5) Direktiv 85/577 utgör hinder för att ett avtal innehåller en klausul i vilken föreskrivs att konsumenten, enbart på grund av att han har använt sig av sin rätt att säga upp avtalet, skall betala ett schablonbelopp för att ersätta skada som har åsamkats säljaren.

Puissochet Moitinho de Almeida Gulmann

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 22 april 1999.

R. Grass J.-P. Puissochet

Justitiesekreterare Ordförande på tredje avdelningen